

може скликати загальні збори акціонерів. Нагадаємо, що згідно з ч.4 ст.45 Закону України «Про господарські товариства» такі права мають зокрема акціонери, які володіють у сукупності більше, ніж 10% голосів.

Зазначимо, що компанія, яка має привабливі активи, може стати метою для недружнього поглинання, але не завжди нею стає. Для того щоб потенційна мішень стала метою рейдерської атаки, необхідна наявність умов, за яких може бути здійснене захоплення.

Таким чином, кінцевою метою будь-якого поглинання є опосередковане право розпорядження активами компанії-цілі в інтересах компанії-агресора. Проміжною метою й інструментом реалізації планів агресора щодо розпорядження активами компанії-цілі є одержання ним корпоративного контролю над компанією-ціллю. Від чіткого уявлення власника про те, наскільки повним є його контроль над підприємством, залежить вірогідність захоплення цього підприємства. Тому успішному керівникові доцільно заздалегідь потурбуватися про свою власність та побудувати міцну систему захисту від недружніх поглинань.

1.Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління. – Харків: Еспада, 2003. – 688 с.

2.Храброва И.А. Корпоративное управление: вопросы интеграции. Аффилированные лица, организационное проектирование, интеграционная динамика. – М.: Альпина, 2000. – 198 с.

3.Страхова Л.П., Бартенев А.Е. Корпоративные образования в современной экономике // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – №2. – С.22-36.

4.Чечетов М., Мендрул А. Корпоративное управление в условиях экономической трансформации // Экономика Украины. – 2001. – №4. – С.10-18.

Отримано 18.03.2009

УДК 338.240 (075.8)

Т.С.АНДРЕЄВА, канд. екон. наук, Т.Е.ПЕТРОВСЬКА, І.Г.ГРИЦЬКОВА

Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Розглядаються проблеми безпеки вітчизняних підприємств в умовах ринку, наведено схеми взаємодії суб'єктів зовнішнього середовища з підприємством. На підставі певних методологічних положень пропонується система безпеки підприємства.

Становлення і розвиток ринкових механізмів в економіці України, зміна форм і методів державного регулювання діяльності підприємств, посилений вплив зовнішнього середовища, поява конкуренції і необхідність адаптації підприємств до умов, що складаються в зовнішньо-

му середовищі, зумовили появу численних взаємозв'язків підприємства з його суб'єктами. Результати цих взаємозв'язків для підприємства можуть бути різними – як позитивними, так і негативними. У зв'язку з цим виникає поняття безпеки підприємства, а саме безпеки його взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища.

Безпека підприємства – це сукупність правових, економічних і виробничих відносин, також матеріальних, інтелектуальних та інформаційних ресурсів, що характеризують здатність підприємства стабільно функціонувати й збільшувати прибуток [1].

Основні проблеми безпеки вітчизняних підприємств:

1. Ринкова економіка, побудована на конкуренції, – дуже динамічна система, а отже, й дуже ризикована.

2. Український ринок перебуває в стадії становлення, тому багато механізмів ще не відпрацьовано.

3. В Україні поки що дуже мало (а деякі зовсім відсутні) стійких норм права захисту інтересів підприємців.

З точки зору А.С.Сосніна [3], проблем усього три, але на нашу думку, цей перелік буде неповним без четвертої проблеми: погіршення політичного становища в Україні призведе до посилення фінансової кризи.

Безпеку підприємства пропонується розглядати як міру гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, які діють поза межами підприємств. Таке розуміння економічної безпеки підприємства не суперечить вже початим спробам визначити це поняття, оскільки також, як і всі ці спроби, виходить з визнання значного, якщо не сказати більше – визначального, впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Суб'єкти зовнішнього середовища, з якими взаємодіє підприємство, дуже різноманітні. Укрупнена систематизація суб'єктів зовнішнього середовища, які взаємодіють з підприємством, наведена на рис.1.

Взаємодія підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища здійснюється за допомогою реалізації в зовнішньому оточенні функціональних видів діяльності, що допускають насамперед здійснення діяльності з виробництва й обмінних операцій між підприємством та іншими суб'єктами зовнішнього середовища. Схема взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища з виробництва й обмінних операцій наведена на рис.2.

Взаємодія підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища може бути прямою і опосередкованою.

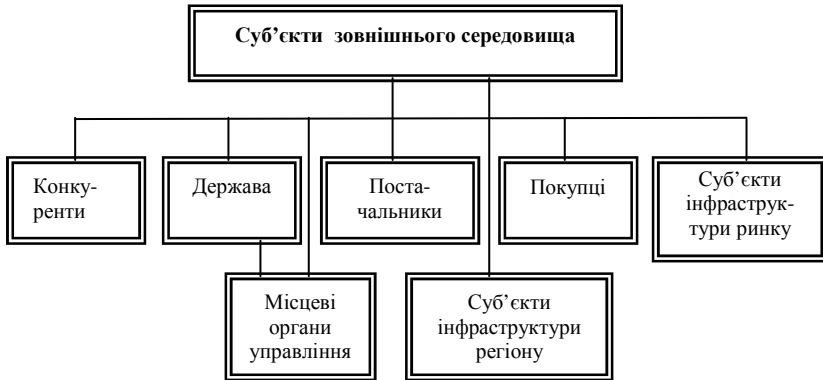

Рис.1 – Групи суб'єктів зовнішнього середовища, які взаємодіють з підприємством [2]

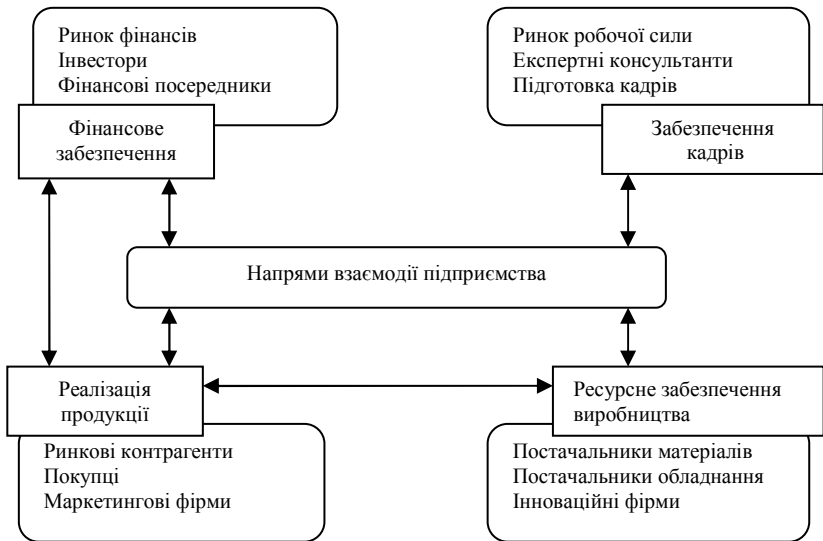

Рис. 2 – Взаємодія підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища з виробництва й обмінних операцій

Забезпечення економічної безпеки діяльності підприємства потребує створення власної системи безпеки. Даючи характеристику системі безпеки підприємства, варто відразу ж визначитися в певних методологічних положеннях [4]:

1. Система безпеки підприємства не може бути шаблоновою. Вона унікальна на кожному підприємстві, тому що залежить від рівня розвитку і структури виробничого потенціалу, ефективності його використання і спрямованості виробничої діяльності, кваліфікації кадрів, виробничої дисципліни, від стану навколишнього середовища, виробничих зв'язків підприємства, конкурентного середовища, ризикованості виробництва та ін.
2. Система безпеки підприємства є самостійною, відособленою від аналогічних систем інших виробничих одиниць. Але її відособленість відносна, тому що система безпеки підприємства – це складний елемент безпеки більш високого рівня: міста, регіону, країни.
3. Система безпеки підприємства є комплексною. Вона покликана забезпечити безпеку економічну, науково-технічну, кадрову, інтелектуальну, екологічну, інформаційну, фізичну, техногенну, пожежну і т.д. Виходить, у її складі повинні бути відповідні елементи, органи, сили і засоби.

Створення системи безпеки підприємства й організація її успішного функціонування повинно спиратися на методологічні основи наукової теорії безпеки.

Метою системи безпеки є своєчасне виявлення і запобігання як зовнішніх, так і внутрішніх небезпек і погроз, забезпечення захищеності діяльності підприємства і досягнення ним цілей бізнесу. Домогтися поставленої мети можна на основі рішення комплексу завдань. До найважливіших з них належать:

- виявлення реальних і прогнозування потенційних небезпек і загроз;
- перебування способів їхнього запобігання чи ослаблення ліквідації наслідків їхнього впливу;
- перебування сил і засобів, необхідних для забезпечення безпеки підприємства;
- організація взаємодії з правоохоронними і контрольними органами з метою запобігання і припинення правопорушень спрямованих проти інтересів підприємства;
- створення власної відповідної небезпекам і загрозам служби безпеки підприємства та ін.

Поки що немає єдиної думки в розумінні «системи безпеки підприємства». В.І.Ярочкін визначає систему безпеки як організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів заходів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства, держави від внутрішніх і зовнішніх погроз [5].

Одним із найважливіших елементів системи безпеки підприємства

є механізм її забезпечення, що являє собою сукупність законодавчих актів, правових норм, спонукальних мотивів і стимулів, методів, заходів, сил і засобів, за допомогою яких суб'єкт впливає на об'єкт для досягнення цілей безпеки і розв'язання завдань, які стоять перед нею.

Система безпеки підприємства являє собою обмежену безліч взаємозалежних елементів, що забезпечують безпеку підприємства і досягнення ним цілей бізнесу. Складовими елементами такої системи є об'єкт і суб'єкт безпеки, механізм забезпечення безпеки, а також практичні дії щодо забезпечення безпеки (рис.3).

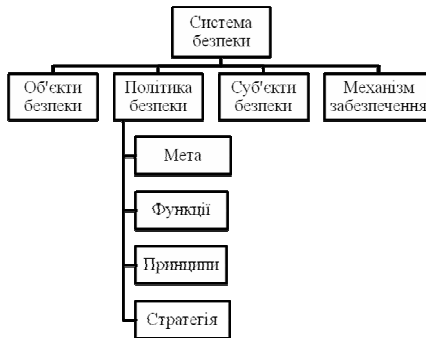

Рис. 3 – Система безпеки підприємства

Об'єктом безпеки виступає все те, на що спрямована діяльність щодо забезпечення безпеки, зокрема:

- а) різні види діяльності підприємства (виробнича, комерційна, пошталювальницька, управлінська та ін.);
- б) майно і ресурси підприємства (фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, інтелектуальні та ін.);
- в) персонал фірми, її керівники, акціонери, різні структурні підрозділи, служби, партнери, співробітники, які володіють інформацією, що є комерційною таємницею.

Суб'єктами безпеки підприємства є ті особи, підрозділи, служби, органи, відомства, установи, що безпосередньо займаються забезпеченням безпеки виробництва. З огляду на багатоаспектність діяльності щодо забезпечення безпеки підприємства, охопити її всю за допомогою одного-двох органів недостатньо. Тому до суб'єктів безпеки підприємства відносяться багато органів.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства – це набір засобів, а також система організації їх використання і контролю, за допомогою яких досягається найвищий рівень економічної без-

пеки підприємства.

Таким чином, система безпеки підприємства є невід'ємною частиною стабільного функціонування підприємства в існуючих ринкових умовах, тому що найважливішими її складовими є прогнозування, виявлення та ослаблення існуючих небезпек і загроз, а вчасно розроблений план щодо адаптації підприємства допоможе уникнути банкрутства.

1.Пекін А. Економічна безпека підприємств як економіко-правова категорія. // Економіст. – 2007. – №8. – С.23-25.

2.Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства. – К.: Центр навч. літ-ри, 2008. – 240 с.

3.Соснин А.С., Прыгунова П.Я. Менеджмент безопасности предпринимательства. – К.: Изд-во Европейского ун-та, 2002. – 357 с.

4.Сухоруков А.І., Ладно О.Д. Фінансова безпека держави. – К.: Центр навч. літ-ри, 2007 – 192 с.

5.Ярочкин В.И. Система безопасности фирмы. – М.: Ось - 89, 1998. – 192 с.

Отримано 12.01.2009

УДК 658.115.31 : 338.583

О.В.ШАХОВА

Харківська національна академія міського господарства

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ У ПОТОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглядаються теоретичні основи витрат, аналізується відмінність витрат від затрат. Сформульовано принципи формування складу витрат, що утворюють витрати підприємства. Надається взаємозв'язок моделей ухвалення рішень та управління витратами. Витрати розглядаються як самостійний об'єкт управління, які напряму пов'язані з підвищенням ефективності використання ресурсів у поточній діяльності підприємств житлово-комунального господарства.

Удосконалення системи управління витратами комунальних структур потребує розробки та цілеспрямованого впровадження комплексу заходів правового, методичного й організаційного характеру. З цієї метою слід розглянути методологію формування витрат комунальної галузі.

Дослідженню сутності витрат присвячено багато робіт вітчизняних і закордонних авторів [1, 5].

Зміст витрат можна розглядати з двох позицій. У широкому смислі слова, витрати – це витрачена на що-небудь сума. У вузькому понятті, під витратами розуміють вартісну оцінку використовуваних у процесі виробництва і реалізації продукції природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних засобів, трудових ресурсів,